

Beleidslijn Bijvoeren grote grazers Oostvaardersplassen in de winter, periode 2019/2023

1. Aanleiding

1.1 *Beleidskader beheer Oostvaardersplassen (verder beleidskader)*

Op 11 juli 2018 hebben Provinciale Staten een nieuw beleidskader vastgesteld voor het beheer van de Oostvaardersplassen. Doel van het provinciaal beleid is: "... de realisatie van de Natura 2000 doelen voor de Vogelrichtlijnsoorten en realisatie van een door de mens als bijzonder ervaren en kwalitatief hoogwaardig natuurgebied in de nabijheid van de stedelijke gebieden in Flevoland en de Randstad, dat een breed maatschappelijk draagvlak kent" (Beleidskader beheer Oostvaardersplassen, par. 2.5).

In 2018 is de Beleidslijn Bijvoeren grote grazers Oostvaardersplassen, winter 2018/2019 vastgesteld. Deze beleidslijn geeft aan onder welke voorwaarden bijvoeren van grote grazers mogelijk is. In 2019 is ook het Faunabeheerplan Flevoland 2019-2023 vastgesteld. Op basis van de ervaringen in de winter 2018-2019 wordt de beleidslijn voor de duur van het faunabeheerplan voortgezet. In 2023 zal de beleidslijn samen met het faunabeheerplan geëvalueerd worden.

1.2 *Doel van de beleidslijn*

In deze beleidslijn is aangegeven welk beleid Gedeputeerde Staten van Flevoland in de winters in de periode 2019/2023 gaan hanteren met betrekking tot het bijvoeren van edelherten, konikpaarden en heckrunderen. De beleidslijn gaat allereerst in op het juridisch en inhoudelijk kader dat ten grondslag ligt aan het gekozen beleid.

1.3 *Juridisch kader*

Op grond van artikel 3.32 lid 1 van de Wet natuurbescherming is het verboden in het wild levende edelherten bij te voeren. De Wet natuurbescherming kent in artikel 3.32 lid 2 twee mogelijkheden om hiervoor een ontheffing te verlenen:

- a) bijzondere weersomstandigheden óf,
- b) een tijdelijk natuurlijk voedseltekort en het welzijn van de dieren in het geding is.

De konikpaarden en heckrunderen worden op grond van gerechtelijke uitspraken in het beleidskader beschouwd als gehouden wilde dieren. Het beleidskader verwijst daarbij naar de uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Op deze categorie dieren is hoofdstuk 3 - soorten, van de Wet natuurbescherming niet van toepassing, maar gelden wel andere criteria dan voor dieren die onderdeel zijn van de landbouwkundige productie. Op grond van de Wet natuurbescherming art. 1.11 geldt ten aanzien van alle in het wild levende dieren en planten een zorgplicht. Deze zorgplicht is dus ook voor de gehouden wilde dieren van belang. Staatsbosbeheer is - als eigenaar en beheerder van het gebied - verantwoordelijk de zorgplicht na te leven bij het feitelijk beheer.

1.4 *Inhoudelijk kader*

Het beleidskader geeft met betrekking tot bijvoeren aan: "Bijvoeren van dieren in de winterperiode is een op het eerste oog sympathieke maatregel maar heeft negatieve (neven-) effecten. Bijvoeren leidt ertoe dat meer dieren de winter gaan overleven. De draagkracht van het gebied wordt als het ware kunstmatig verhoogd. Daardoor nemen de aantallen per hectare toe en worden meer jongen in de zomerperiode geboren. In de daarop volgende winterperiode ontstaat voor meer dieren een voedselvraagstuk. Dat vergt steeds meer bijvoeren en/of steeds grotere aantallen dieren die moeten afgeschoten".

1.5 Verantwoordelijkheden

Op 20 juli 2018 hebben de provincie Flevoland en Staatsbosbeheer een convenant ondertekend waarin afspraken zijn gemaakt over de uitvoering van hetgeen dat in het beleidskader is vastgelegd. In het convenant is onder andere opgenomen dat: "Partijen erkennen dat zij - ieder vanuit hun eigen rol en met inachtneming van relevante wet- en regelgeving - een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor het Oostvaardersplassengebied en onderschrijven daarbij het Beleidskader als uitgangspunt, waarbij a. de provincie verantwoordelijk is voor het beleid en b. Staatsbosbeheer voor het beheer en de uitvoering daarvan".

Dit leidt tot de volgende beleidslijn ten aanzien van het eventueel bijvoeren in deze winters:

1 Beleidslijn

Bijvoeren van heckrunderen en konikpaarden

Gedeputeerde Staten zullen Staatsbosbeheer verzoeken om sterven van heckrunderen en konikpaarden door voedseltekort zo veel mogelijk te voorkomen. De beoordeling vindt plaats door Staatsbosbeheer aan de hand van de conditie van de runderen en paarden. Bij een gemiddelde Body Condition Score (BCS-Score) van 2.0 voor de heckrunderen en/of de konikpaarden gaat Staatsbosbeheer over tot gecontroleerd bijvoeren. Staatsbosbeheer meldt aan de portefeuillehouder van de provincie, wanneer zij starten met bijvoeren.

Als Staatsbosbeheer besluit om te beginnen met bijvoeren van de heckrunderen en konikpaarden, dan wordt Staatsbosbeheer verzocht om zo veel als mogelijk te voorkomen dat edelherten gebruik kunnen maken van het voer dat bedoeld is voor de runderen en paarden. Dit laatste is niet van toepassing op het moment dat Gedeputeerde Staten een ontheffing hebben verleend voor het bijvoeren van edelherten.

Bijvoeren van edelherten

Bijvoeren van edelherten is in principe verboden. De Wet natuurbescherming kent in artikel 3.32, lid 2 twee mogelijkheden om een ontheffing te verlenen:

- a) bijzondere weersomstandigheden óf,
- b) een tijdelijk natuurlijk voedseltekort en het welzijn van de dieren in het geding is.

Ad. a) Bijzondere weersomstandigheden

Indien er sprake is van bijzondere weersomstandigheden, met een zodanig sneeuw- of ijsbedekking dat het voedsel voor de edelherten over een langere periode niet bereikbaar is, kan Gedeputeerde Staten besluiten ontheffing te verlenen om centraal in het gebied op een aantal vaste plaatsen edelherten bij te voeren. Hierbij wordt aangesloten bij de criteria die de provincie hanteert voor het besluit om de jacht te sluiten en ontheffingen op een aantal soorten op te schorten (conform beleidslijn "Sluiting jacht bij bijzondere weersomstandigheden", zie bijlage 1):

- **Criterium 1 - Sneeuwbedekking in grote delen van de provincie**
circa 90% van het provinciale grondoppervlak is met sneeuw bedekt over een periode langer dan 10 dagen.
- **Criterium 2 - Bedekking met bevroren sneeuw**
circa 90% van het provinciale grondoppervlak is met bevroren sneeuw bedekt over een periode langer dan 7 dagen

Voor de onderbouwing van de noodzaak dient voorafgaand aan het besluit een dierenarts, deskundig op het gebied van grote grazers, vast te stellen dat de weersomstandigheden inderdaad leiden tot ernstige schade.

PROVINCIE FLEVOLAND

Ad. b) Een tijdelijk natuurlijk voedseltekort, waarbij het welzijn van de dieren in het geding is.

Om het welzijn van de dieren in het gebied te waarborgen is een ontheffing verleend voor vroeg-reactief afschot van edelherten. In de situatie dat er sprake is van het in het geding zijn van het welzijn van de dieren door tijdelijk natuurlijk voedseltekort en het totaal aantal edelherten onder de grens van 500 dieren komt, kan Gedeputeerde Staten besluiten om bij te voeren op grond van een ontheffing.

De inzet van Gedeputeerde Staten is om, in het geval dat een of beide situaties voor een ontheffing zich aandient, hiervan gebruik te maken.

2 Bijvoeren door anderen dan Staatsbosbeheer

Het (bij)voeren van de dieren moet gecontroleerd gebeuren, met voedsel dat van goede kwaliteit is. Dit voeren is alleen voorbehouden aan Staatsbosbeheer en aan door hen ingeschakelde deskundigen.

BIJLAGE 1 **Beleidslijn Sluiting jacht bij bijzondere weersomstandigheden (edocs 2344690)**

Deze beleidslijn is vigerend en vastgesteld in december 2018.

1. Bevoegdheden Gedeputeerde Staten

Op grond van artikel 3.22 lid 4 Wet natuurbescherming zijn Gedeputeerde Staten bevoegd om de jacht te sluiten als gevolg van bijzondere weersomstandigheden.

Gedeputeerde Staten kunnen overwegen om de jacht te sluiten als gevolg van winterse omstandigheden (sneeuw, ijs), bij extreme hoge rivierwaterstanden (bijvoorbeeld als gevolg van versmelting van ijs in hoger gelegen gebieden in Europa) en indien er botulisme optreedt in een periode van extreme grote en langdurige warmte.

Sluiting van de jacht zal in de eerste plaats betrekking hebben op de wildsoorten (fazant, haas, houtduif, konijn en wilde eend).

Sluiting van de jacht kan ook gevolgen hebben voor vrijstellingen en/of ontheffingen die zijn verleend op grond van artikelen 3.3, 3.8, 3.10 lid 2 en 3.15 voor het doden van dieren. Deze vrijstellingen en ontheffingen worden bij sluiting van de jacht opgeschort.

2. Algemene verbodsregels bij winterse omstandigheden

Naast de mogelijkheid van sluiting van de jacht door Gedeputeerde Staten biedt de Wet natuurbescherming in artikel 3.22 en Besluit natuurbescherming 3.6 een aantal algemene verbodsregels bij winterse omstandigheden. Zo is het verboden te jagen:

- indien de grond met sneeuw is bedekt (Bnb 3.6 lid 7);
- op wild voor zover dat zich bevindt in of in de nabijheid van wakken of bijten in het ijs (Bnb 3.6 lid 9);
- op wild dat als gevolg van weersomstandigheden in uitgeputte toestand verkeert (lid k).

Ingevolge het Besluit natuurbescherming (art. 3,7lid 3) geldt het verbod om te jagen indien de grond met sneeuw is bedekt niet:

- voor de jacht op de wilde eend of houtduif;
- voor de jacht op konijn, haas of fazant indien deze dieren anders worden bejaagd dan voor de voet.

3. Criteria voor Gedeputeerde Staten om tot sluiting over te kunnen gaan

Aandachtspunten zijn de conditie van het wild en van andere diersoorten, de weerssituatie ten aanzien van sneeuw- en ijsbedekking, de aanwezigheid van ijzel, eventueel in combinatie met sneeuw, de weersvoorspellingen van het KNMI, de aanwezigheid en bereikbaarheid van voedsel, landbouwschade en de vraag welke categorieën van wild/overige diersoorten een jachtsluiting vereisen.

Met inachtneming van bovenstaande aandachtspunten zijn Gedeputeerde Staten van mening dat sluiting van de jacht noodzakelijk is, indien voldaan wordt aan de navolgende criteria gerekend over de gehele provincie Flevoland:

criterium 1 Sneeuwbedekking in grote delen van de provincie.

Circa 90% van het provinciale grondoppervlak is met sneeuw bedekt over een periode langer dan 10 dagen.

Geldt voor: Jacht (Fazant, haas, houtduif, konijn en wilde eend)
 Alle ontheffingen voor schade aan gewassen

Geldt niet voor ontheffingen in het belang van de veiligheid van het vliegverkeer en ontheffingen voor vroeg-reactief afschot.

PROVINCIE FLEVOLAND

Óf

Criterium 2 Bedekking met bevroren sneeuw

Circa 90% van het provinciale grondoppervlak is met bevroren sneeuw bedekt over een periode langer dan 7 dagen

Geldt voor jacht, beheer en schadebestrijding: Fazant, haas, houtduif, konijn, wilde eend, reeën,

damherten, vossen, eksters en kauwen.

Geldt niet voor ontheffingen in het belang van de veiligheid van het vliegverkeer en ontheffingen voor vroeg-reactief afschot.

Óf

Criterium 3 Ijsbedekking op open water en rivieren, sloten en kanalen

Circa 50% van meren, sloten en kanalen is bedekt met een gesloten laag ijs, langer dan 7 dagen

Geldt voor jacht, beheer en schadebestrijding: Watervogels

Geldt niet voor ontheffingen in het belang van de veiligheid van het vliegverkeer.

Óf

Criterium 4 Bij ijzel op sneeuw

Meer dan 50% en langer dan 7 dagen

Geldt voor jacht, beheer en schadebestrijding: Watervogels

Geldt niet voor ontheffingen in het belang van de veiligheid van het vliegverkeer.

NB: *Overigens is het denkbaar dat een zeer slechte conditie van diersoorten in combinatie met zeer harde, koude oostenwind ertoe leidt dat de jacht eerder kan worden gesloten en de ontheffingen opgeschort worden, ook al is de sneeuw-/ijsbedekking van het provinciale grondoppervlak nog geen 90%. Ook het tegenovergestelde is denkbaar. Bovengenoemde criteria zijn niet absoluut en moeten meer als een richtlijn worden gezien.*